

CUM/CE E BINE SĂ ÎNTREB? CUM SĂ RATEZI UN INTERVIU?

CARMEN NEAMȚU

Alintat adesea „bijutier al cuvintelor“, ziaristul-intervievator provoacă discuții și își propune să rețină atenția cititorului său. E un „spirit curios, care cotrobăie peste tot, care deschide o fereastră spre lume, permițând cititorului, ascultătorului, telespectatorului să călătorească la nivel planetar fără a ieși din propria cameră. [...] Transcriptor-traducător al «comediei umane» de Balzac, mai degrabă decât al «divinei comedii» de Dante [...] ziariștii se fac ecoul zgomotului lumii, în încercarea lor de a-i da un sens [...]”¹. Intervievatorul care își dorește un dialog reușit pornește la drum cu lecțiile făcute, cu un plan de bătaie pentru „confruntarea“ cu invitatul său. Aceste pregătiri care fac parte din capitolul de documentare pentru interviul său îl ajută pe jurnalist să nu aibă timpi morți în discuție și să pună întrebările adecvate.

Iată ce observă analistul José de Broucker² în încercarea sa de a inventaria zece pași pentru a rata un interviu:

1. Vă vedeți superior invitatului ce extrem de emoționat de abia așteaptă să primească vizita augustei dumneavoastră

¹Michael Palmer, Denis Ruellan, *Jurnaliștii vedete, scribi sau conțopiști*, București, Editura „Tritonic“, 2002, p. 9-10.

²José de Broucker, *Pratique de l'information et de l'écriture journalistique*, Paris, CFPJ, 1995, p. 190.

prezențe. Este, deci, inutil să vă documentați despre el. Improvizați!

2. Sosiți cu întârziere. Puneți ostentativ reportofonul pe masă, marcându-vă astfel teritoriul. Evitați să luați și notițe. Aveți încredere în tehnică.

3. Întrerupeți-l pe invitat cât mai des!

4. Nu fiți prea curios!

5. Nu-l lăsați pe interlocutor să se simtă confortabil. Poate devia oricând de la subiect!

6. Impuneți-vă de la început, arătând subiectului că ar face mai bine să vă asculte. Nu ezitați să-l contraziceți, pentru a vă afirma personalitatea.

7. Arătați forma finală a interviului subiectului ca acesta să intervină pe text, să schimbe ordinea întrebărilor, să modifice faptele și opiniile. Important nu e cititorul, ci interviueatul.

8. Nu începeți imediat elaborarea interviului. Lăsați să treacă mai multe zile sau săptămâni pentru decantarea ideilor.

9. Nu vă faceți probleme cu titlul. Un titlu sobru și neutru poate fi interesant pentru cititor.

10. Încercați să vă puneți în valoare. Modestia poate fi un mare defect jurnalistic.

Publicistul Andrei Pleșu remarcă și el o strategie, o stilistică în elaborarea interviului³: „Marii interviuatori au darul de a scoate nu numai ce e mai bun în partenerul de dialog, ci și ce e mai secret, mai imprevizibil în subteranele alcătuirii sale: omul ajunge să reflecteze asupra unor teme noi sau să dea în vileag gânduri latente, neexprimate încă. Un interviu bun potențează personalitatea celui interviueat. Iar un interviuator bun cultivă dozajul optim între provocare și discreție. În

³ Andrei Pleșu, *Pot să vă mai enervez cu ceva?*, în „Dilema veche“, an. III, nr. 106, 3-9 februarie 2006, p. 3.

genere, dacă la sfârșitul lecturii îți minte mai curând întrebările decât răspunsurile, ai de-a face cu un eșec. Interviewatorul s-a pus în valoare pe sine și și-a transformat interlocutorul în materia primă a unui program (sau a unei stratageme) de ordin personal. Din câte îmi dau seama, momentul e mai curând al interviului sâcâitor, gândit anume să te scoată din fire. Fie prin inadecvare (îl întrebi pe ministrul Agriculturii ce crede despre reforma sănătății și pe Gabi Vrînceanu Firea ce este adevărul), fie prin perfidie (îl întrebi pe cancelarul german de ce-și vopsește părul). Se optează, de preferință, pentru derizoriu și diversiune. Îți ceri un interviu lui Hegel și-l întrebi de ce bea atâta bere, te duci la Kundera și-l întrebi cum se înțelege cu nevasta, te duci la Van Gogh și tot ce vrei să afli e motivul (și detaliile) păruiei cu Gauguin [...].”

Toată această gamă de întrebări și alegerea celor ce vor fi adresate ține de *strategia* reporterului și de modalitatea lui de a întreține și orienta dialogul. Parafrazându-l pe Shimon Perez, așa spune că întrebările pot fi pumnale, pot jigni sau irita invitatul, după cum pot și să vindece, adică să catureze un dialog incitant, care să-ți facă plăcere să-l descoperi.⁴

Așadar, un interviu bun potențează personalitatea celui interviuat, iar un interviewer bun cultivă dozajul optim între

⁴Shimon Perez, în *Mots*, nr. 50/1997: „Într-o democrație ce guvernează prin cuvinte, cuvintele pot fi pumnale, după cum pot și să vindece. Totul depinde de modul cum sunt utilizate“. Iată și o replică venită în urma unui interviu care dacă mai continua risca să o îmbolnăvească pe invitată. În cartea sa de perle ale tranziției, adunate în volumul *Fie-ne tranziția ușoară*, București, Editura „Humanitas“, 2006, p. 41, Radu Paraschivescu consemnează o remarcă a cântăreței-politician în Parlamentul României, Irina Loghin. Asaltată cu întrebări, solista de muzică populară îi răspunde unui jurnalist: „Îmi declanșați diverse stări de sănătate, așa că nu mai suport nicio întrebare“.

provocare și discreție. Claudiu Săftoiu⁵, specialist în comunicare și relații publice, autor al unei cărți despre comunicarea politică, menționează câteva reguli de bază pentru reușita unui dialog:

- Știți ce vreți cu exactitate de la interlocutorul dvs.?
- V-ați documentat temeinic înainte de interviu?
- Ați redactat un set de întrebări simple?
- Ați verificat numele și funcțiile direct de la sursă?
- Cereți ca unele afirmații să fie reluate, prin propriile declarații ale invitatului.
- Nu vă temeți că păreți prost dacă nu știți ceva anume. Mai bine întrebați.
- Întrebați pentru a obține informații, nu doar opinii sau reacții.
- Întrebările simple sunt cele mai bune.
- Caută elementele de umor și divertisment dintr-o relatare.
- Nu lăsați interlocutorul să bată câmpii sau să „vă aburească“.
- În final, întrebați-vă interlocutorul dacă mai are ceva de adăugat.
- Nu promiteți surselor că veți tratat subiectul într-un fel sau altul.
- Nu începeți direct cu întrebarea cea mai importantă.
- Formați-vă o părere despre interlocutor prin gesturile sale, exploatați comunicarea nonverbală.

Pentru a ilustra tema noastră, vom exemplifica folosind-ne de un interviu realizat de Eugen Istodor cu directorul

⁵Claudiu Săftoiu, *Jurnalismul politic. Manipularea politicienilor prin mass-media, manipularea mass-media de către politicieni*, București, Editura „Trei“, 2003, p. 149.

Muzeului Magiei din Paris⁶. Bogdan Murat a terminat în 1989 Facultatea de Electrotehnică de la Iași, a ajuns specialist în efecte speciale, responsabil tehnic și director al muzeului. Iată câteva variante de întrebare pentru invitat, pornind de la informațiile prezentate deja:

- *Domnule Murat, care au fost etapele trecerii dumneavoastră de la ingineria electrotehnică la directoratul de muzeu?*

- [Pentru a nu încărca interviul cu informații despre evoluția profesională a invitatului, care poate fi trecută, pe scurt, în șapou, e indicat să trecem direct la subiect] *Domnule Murat, ce-ați folosit din inginerie în profesia dvs. de acum?*

- *Care este diferența dintre un muzeu reprezentativ din Paris și muzeul pe care îl conduceți?*

- [Tocmai pentru a nu-l jigni pe invitat și a sugera că Muzeul Magiei ar putea fi catalogat la muzee nereserioase, ușurele, de prost-gust, întrebarea poate fi reformulată!] *Parisul e orașul muzeelor. Cum l-ați convinge pe un turist să vină să viziteze tocmai Muzeul Magiei?*

- *Ce ați avea să le spuneți scepticilor în legătură cu credința lor în faptul că magia este percepută ca o înșelătorie, ca o făcătură?*

- [Când întrebați, construiți-vă întrebarea astfel încât ea să fie cât mai clară, cât mai simplu formulată. Așteptați un răspuns pe măsură, așadar nu irosiți spațiul cu fraze inutile!] *Ce i-ați spune unuia care e convins că magie și înșelătorie sunt unul și același lucru?*

⁶ Eugen Istodor, *Inginerul ieșean care trece prin zid/ Românul magician șef la Paris*, în „Cotidianul”, nr.66 (4748), p. 17.

Iată și alte întrebări adresate de data aceasta de către Istodor invitatului său: „*Bine, ce părere aveți...românii la cât de șmecheri sunt măcar un director al magiei puteau da și ei, nu-i așa?*”; „*Cum e poporul nostru? Magic? Șmecher? Milenar? Vampir?*”; „*Prin ce magie a ajuns un român directorul Muzeului Magiei de la Paris?*”; „*Ce magii știți să faceți?*”; „*Ne puteți descrie și descifra un truc, măcar? Aveți voie, conform regulamentului muzeului?*”; „*Vă rog, cel cu femeia tăiată în două, cum e? Sau, măcar, porumbelul scos din mânecă unde stă?*”; „*Cum arată muzeul, ce magii are?*”; „*Oamenii de astăzi ce magii mai înghit?*”; „*În lumea computerelor mai există ceva surprinzător în muzeul împietrit?*”; „*E vreo magie în lumea magiei?*”; „*Ce este magie? Ce este șmecheria? Ce este iluzionismul?*”; „*Ce vrea de fapt omul să nu vadă și nu vede niciodată?*”; „*Ce vrea omul să vadă mereu și nu se satură să vadă?*”; „*Există Dumnezeu când faci o magie sau e de ajuns magicianul, el e Dumnezeu?*”; „*Când mor magiile?*”; „*Cum ar trebui să fie omul ca magia să nu existe?*”; „*Lumea noastră așa cum este mai are vreo doză de magie? Se deșertifică, se americanizează, e fără credință?*”.

Regizorul Daniel Pralea-Bлага este întrebat la sfârșitul discuției de jurnalist: „*Soția dumneavoastră, Oltea Bлага, este actriță la Arad. Putem spune că ați favorizat-o în distribuția piesei pe care o montați acum?*”⁷. Această întrebare e de preferat uneia de genul: „*Ce face soția dumneavoastră? Și-a dorit să joace și ea în piesa dumneavoastră?*” Prima variantă de întrebare, deși mai puțin comodă, aduce reacția interlocutorului pus în ipostaza de a lucra pe scenă cu soția alături de ceilalți actori. A doua variantă e o întrebare de complezență, care ocupă doar spațiul tipografic al interviului. E normal să-ți

⁷ Carmen Neamțu, *Încet, încet, valorile trebuie să se așeze*, interviu în „Observator”, Nr. 700.

dorești să joci pe scenă din moment ce ai ales actoria!
Întrebarea devine una retorică.

În interviul de mai jos⁸ vom vedea o modalitate de adresare a unor întrebări mai puțin convenționale unui invitat aflat într-o dublă ipostază, aceea de poet și de director de editură. Pentru a evita întrebările banale, de genul: „*Ce surprize pregătiți publicului cititor?*” sau „*Cum se va numi volumul de versuri la care lucrați?*”, jurnalistul îl abordează *altfel* pe invitatul său. Titlul, incitant, el însuși o întrebare, trimite la parcurgerea articolului, descoperind un interviuat deloc anost. Iată câteva întrebări ale interviului: „*Ioan Matiuț, sunteți de acord cu Borges: simțim poezia cum simțim prezența unei femei?*”; „*Poezia și femeia merg mână în mână?*”; „*Și poezia cum e pentru dvs.? Ca o soție credincioasă, ca o amantă capricioasă, ca o jună focoasă, e imposibil de satisfăcut, nu te mai sature de ea?*”; „*Contraziceți clișeul cu poetul visător, fără inclinație spre pragmatism, aiurit, zăpăcit, în lumea lui. Sunteți și un prosper om de afaceri, aveți propria editură.*”; „*Dacă v-aș spune acum: cartea mea favorită este cartea de credit!*”; „*Care este cartea dvs. preferată?*”; „*Confirmați ideea că un scriitor îndrăgostit nu e niciodată în pană de inspirație?*”; „*Să îndrăznesc să vă întreb cum e muza poetului Ioan Matiuț?*”.

Uneori, invitații pot solicita un *gentleman agreement*, adică cer să vadă articolul, al cărui subiect sunt, înainte de publicarea acestuia de către jurnalist. Dacă timpul o permite, se poate răspunde la această solicitare a invitatului, fără să fie acceptate noi afirmații care să le contrazică pe cele inițiale. Se recomandă trimiterea doar a textului brut, așa cum a fost transcris de pe banda reportofonului sau din însemnările ziaristului. Intervievatorul nu este obligat să primească indicații de tehnoredactare

⁸Carmen Neamțu, *Se poate spune că poezia este la mâna femeii?* Interviu cu scriitorul și editorul Ioan Matiuț, în „Observator”, Nr. 2305, p. 2.

(alegerea titlului, a șapoului, a intertitlurilor, a explicațiilor la fotografii etc.) de la invitatul său.

Deseori jurnaliștii uită că interlocutorul trebuie tratat cu respect. Iată cum îl întreabă jurnalista Ruxandra Garofeanu pe pictorul Aurel Cojan, plecat din România în Franța, într-un interviu difuzat de TVR Cultural: „*V-ați gândit să reveniți în România? Trebuie totuși să mori acasă*“. E doar unul din exemplele care ilustrează faptul că nu de puține ori moderatorii-jurnaliști par adesea neadaptați la interlocutori. Alteori ei sunt „nepregătiți, părănd a născoci întrebări pe loc și, în general, au tendința de a vorbi prea mult. Nevrând să fie mai prejos decât oaspeții lor, afișează „un aer de exegeți ad-hoc, dornici să pronunțe fraze memorabile, iar nu să pună în valoare știința de carte ori inteligența invitaților“⁹. În acest sens, iată cum sună (și cât de lungă este!) întrebarea adresată de George Arion scriitorului C-tin Țoiu: „*V-ați născut în 1923, m-am născut în 1946. Ce ați făcut până când am devenit colegi de planetă, domnule C-tin Țoiu? Cum v-a înrăurit familia? Dar contextul istoric? V-a fost limpede drumul pe care doreați să mergeți? Ați avut modele? Ați determinat ceva, cineva, destinul în mod hotărâtor? Ați avut o existență lineară? Ați cunoscut rupturi? Tânărul care ați fost l-ar privi cu simpatie pe cel care sunteți astăzi? Cel care sunteți astăzi l-ar judeca pe tânărul*

⁹Mircea Vasilescu, *Recursul la Pivotal și la Sava*, în „Dilema”, an. X, nr. 498, p. 8. Întrebarea trebuie să fie clară, pentru a fi înțeleasă fără echivoc de interlocutor. Căci „Literature is the art of writing something that will be read twice; journalism what will be grasped at once. (...) Journalism is literature in a hurry”, remarcă Cyril Connolly, în *Writing Feature Articles. A Practical Guide to Methods and Markets*, 3rd edition, Brendan Hennessy, Focal Press, MPG Books Ltd., Bodmin, Cornwall, 1997, p. 185.

care ați fost?¹⁰. Toate aceste întrebări în lanț puteau foarte bine să fie puse pe rând, toate la timpul lor. Simpla lor cumulare nu face decât să-l deruteze pe invitat, care nu mai știe la ce să răspundă. Iar cititorul pierde șirul curiozităților, fiind bombardat de întrebări greu de urmărit, care nu curg firesc din răspunsul interviuatului.

O altă tendință în interviu este aceea a jurnalistului care preferă să comenteze, să-și exprime opiniile orgolios, uitând că interlocutorul său este „vedeta“ de la care publicul așteaptă răspunsuri. Ziaristul cade deseori în capcana frazelor arborescente, cu multe subordonate, făcând din interviu un exercițiu dificil de urmărit. Din rețeta interviului nu lipsesc clișeele în detrimentul originalului în exprimare (*Domnule primar, se vede cu ochiul liber că..., E clar ca lumina zilei că..., Neuitatele șlagăre vii ale dvs. le-ați adunat acum într-un album spre aducere aminte pentru tânăra generație, ce mai faceți doamnă Corina Chiriac?...*).

O întrebare care traduce proasta inspirație a jurnalistului este: *Domnule X, cum vă simțiți în orașul nostru?* În emisiunea de știri „Poveștiri adevărate“ de la postul de televiziune „Acasă“, este prezentată povestea unei fete de 23 de ani, imobilizată la pat. Iată cât de „inspirat“ și „sensibil“ este ziaristul:

– (*Reporterul către tânără*): **Te afli la mare încercare, Gabriela...**

– (*Reporterul către mama fetei*): **Cum ați petrecut sărbătorile? Ni s-a spus că ar dori să danseze? / V-ați gândit că ați putea s-o pierdeți?**

– (*Reporterul către Gabriela*): **Gabriela, de ce suferi tu așa? / De ce te-ncearcă Dumnezeu așa? / Pe tot parcursul materialului ai plâns. De ce? De ce aceste lacrimi? / Cât de**

¹⁰George Arion, *O istorie a societății românești contemporane în interviuri*, București, Editura „Premiile Flacăra“, 2005, p. 538.

greu trec aceste zile peste tine? Ce este în sufletul tău, ce se întâmplă acolo?¹¹.

Așadar, întrebările bune sunt cele care apar în urma răspunsului invitatului, ca o continuare fericită a replicii lui, reacție care nu este abandonată de jurnalist, ci, din contră, dusă mai departe printr-o altă întrebare, chiar dacă ea e una incomodă pentru invitat. Iată cum Eugenia Vodă continuă „povestea“ invitatei, Mihaela Rădulescu, cu o întrebare nouă. Chiar dacă întâmplarea povestită de vedetă ar fi fost suficientă în economia interviului, Eugenia Vodă continuă cu o nouă întrebare sugerată de răspunsul divei:

Mihaela Rădulescu: – *Lucrând ca reporter începător la o televiziune, patronul m-a trimis la mare să fac un reportaj despre chiftele, la un restaurant cu care avea oarece interes. Din motive de până pe autostradă, reportajul n-a mai ajuns la timp la știri, drept pentru care am fost dată afară.*

Eugenia Vodă: – *De atunci urăști chiftelele?*

Mihaela Rădulescu: – *Definitiv! Azi n-aș mai accepta să fac un reportaj dezonorant despre chiftele.*

Eugenia Vodă: – *Crezi că e mai dezonorant să faci un reportaj despre chiftele decât să inviți în emisiune niște «chiftele» pe care nu dai doi bani, dar cu care patronul are oarece interes?*

Interviul poate începe de la un amănunt cunoscut despre cel interviuat, ca apoi discuția, odată începută, să continue în

¹¹În timp ce tatăl handbalistului român, Marian Cozma, ucis în primăvara lui 2009, într-o discotecă din Ungaria, își plângea fiul, aprinzându-i lumânări la căpătâi, un jurnalist de la Antena 3, Rareș Cosma, s-a apropiat și l-a întrebat așa: „Cum vă simțiți în acest moment? Simțiți durere?” Neinspirați, ziaristii recurg la întrebări care le traduc mai degrabă nesimțirea față de durerea celuiilalt.

chip firesc. Prezent la Arad cu ocazia Festivalului Național de Teatru Clasic, actorul Marian Râlea a jucat într-un spectacol de comedie regizat de Alexandru Darie. La momentul interviului¹², Râlea era foarte cunoscut publicului, mai ales din aparițiile sale de la televizor, când trustul PRO TV l-a făcut celebru în rolul „Magicianului“. Prima întrebare a jurnalistului poate începe de la acest detaliu, Râlea-Magicianul, tocmai pentru a impulsiona discuția: „*Haideți să nu ieșim încă din lumea lui a fost o dată, să mai prelungim puțin magia scenei. Dacă ați avea puteri magice ce ați schimba în România?*”.

Există situații în care numele celui interviat vă poate sugera una dintre întrebări. Iată de exemplu cazul actriței de la Teatrul Clasic „Ioan Slavici”, Carmen Vlaga. Într-o întrebare, pe parcursul dialogului, se poate porni de la acest joc de cuvinte: *Vlaga joacă fără vlagă*, adică fără nerv, aplomb, adică prost, neinspirat! Și acum întrebarea posibilă: „*Carmen Vlaga joacă fără vlagă uneori? Cum reușești să te remontezi după o zi de repetiții solicitante?*”.

În loc să-ți întrebi invitatul, cu formula banală și tocită de atâta folosire, „*Cum se vede viața la (înălțimea celor) 60 de ani?*“, poți reformula: „*La greci, ca și la evrei, senectutea începe la 70 de ani. Vă aflați încă departe de această vârstă și, totuși, 60 de ani constituie un prag. Cum se văd, de la această înălțime, viața, literatura, cultura?*”. Sau, în locul întrebării: „*Cum vă simțiți la revenirea în țară?*”, puteți opta pentru o altă variantă care să dovedească documentarea jurnalistului: „*Sunteți plecat din România de aproape zece ani. Acum, când reveniți pentru perioade mai lungi în Arad, ce impresie vă dă mai mult de gândit?*”.

¹²Carmen Neamțu, *Aș aduce niște îngeri să muncească în România*, în „Observator“, nr. 607, p. 6.

Profesorul William Zinsser¹³ este convins că jumătate din tehnicile interviuării sunt învățate („*half of the skills is purely mechanical, the rest is instinct*“), iar restul ține de instinct, de știința de a ști cum să faci ca persoana din fața ta să fie relaxată, să știi când să insiști, când să asculți, când să te oprești. Și toate pot fi învățate odată cu experiența acumulată. Și în urma unei documentări temeinice asupra invitatului. Astfel, talentul nu se manifestă decât punând în forme și modalități gazetărești: fapte, date, episoade ale experienței de viață, de muncă a unor oameni despre care scrii acum.¹⁴ Dacă invitatul este medic, dar are și preocupări literare (așa cum e doctorul Ion Corlan, autor de piese de teatru publicate), întrebările pot îmbina cele două preocupări ale invitatului, medicina și scrisul¹⁵.

Larry King, longevivul interviuator al postului de televiziune CNN, vorbește¹⁶ despre câteva din secretele interviurilor sale reușite. King îi sfătuiește pe tinerii jurnaliști să nu-și facă o listă cu întrebările formulate în detaliu, ci să-și scrie într-un

¹³ *On Writing Well, An Informal Guide to Writing Nonfiction*, 3rd ed., New York: Harper&Row, 1985, p. 78.

¹⁴ Cf. Ion Șinca, în „Presa Noastră“, nr. 4 (203), în articolul *Câteva considerații despre rolul și locul activității de documentare*, p. 19. Investigația documentară îl pune pe reporter în situația de a emite judecăți de valoare, de a face aprecieri, fiind, în opinia autorului citat, „o operă de gândire“ ce implică studiu, observare atentă, pasionantă, artă de a comunica cu oamenii, dar și „curiozitate gazetărească, atunci când te zbați pentru a descoperi fapte, episoade cu semnificații largi, profunde“ (p. 21).

¹⁵ Vezi: *O țară cu o nație bolnavă. Momentul optim pentru o terapie eficientă a fost ratat*, C. Neamțu, interviu cu Ion Corlan. Iată câteva întrebări din discuția cu jurnalistul: *Sunteți medic primar de boli interne. Încercați să puneți un diagnostic situației actuale din România, încercând totodată să ne oferiți și remediile, terapia; Ce schemă terapeutică propuneți să urmăm?; Diagnosticați fenomenul literar arădean.*

¹⁶ Larry King, *Secretele comunicării. Cum să comunici cu oricine, oricând și oriunde*, București, Editura „Amaltea“, 2002.

carnețel câteva „cuvinte-cheie“ care să le amintească de problematicile pe care vor să le abordeze în interviu. Astfel, vei pune atâtea întrebări până când vei epuiza problema! Un alt sfat al lui King este acela de a-ți privi interlocutorul în ochi. Nu ești dușmanul lui, dar nici nu te lași păcălit de strategiile sale, punctează ziaristul, care e adeptul întrebărilor deschise și simple, care să nu-i dea invitatului posibilitatea de a divaga. În fine, nu uita să și „taci inteligent“! Dacă răspunsul primit e prea scurt ori neconvingător, privește-ți în ochi invitatul ca și cum ai aștepta continuarea. Atenție, deci, la documentare care trebuie folosită eficient (ca să nu întrebăm „*Cu ce ocazie/sentimente la Arad, domnule X?*” sau „*Ce faceți aici doamnă Y?*”). Dacă nici jurnalistul nu știe ce caută acolo cu interlocutorul său, atunci cum să-și mai lămurească cititorul? Tot de evitat ar fi și întrebările retorice de genul: „*Nu vi se pare că viața e grea aici?*“, „*Nu credeți că nu se mai poate așa?*”. E important să-ți lași invitatul să răspundă, nu să-i îngustezi aria de răspunsuri, oferindu-i soluții la îndemână pentru răspunsurile sale.

Așadar, ce întrebări nu trebuie puse?

1. Întrebările care reflectă slaba documentare sau lipsa de documentare a jurnalistului. „*Ce ne puteți spune despre dumneavoastră?*”; „*Ce noutăți aveți despre dumneavoastră?*”.

2. Întrebările vagi, generale: „*Ce mai faceți?*”; „*Ce-ați mai făcut de când nu v-am mai văzut?*”; „*Cum o mai duceți d-le?*” ...

3. Mai multe întrebări într-o singură formulare.

4. Întrebările ce conțin comentariile jurnalistului, uneori chiar propriul lui răspuns la întrebarea pe care o adresează invitatului său.

5. Întrebările prea lungi.

6. Întrebările care conțin răspunsul în ele, de genul: „*Chiar doriți să câștigați meciul?*”.

7. Întrebările-clișeu, ce aduc răspunsuri previzibile în interviu, plictisitoare, monotone.

8. Întrebări la care invitatul nu are competența să răspundă. Răspunsul poate fi vag, dar îl poate surprinde pe jurnalist, returnându-i răspunsul sub forma unei întrebări de genul: *De unde vreți să știu eu acest lucru?*

Partea dificilă a genului constă în faptul de a-l mulțumi atât pe interlocutor, care astfel e generos în răspunsuri (adresându-i întrebări care îl așază într-o lumină favorabilă) cât și pe public (care dorește informație ambalată într-o manieră cuceritoare, ușor de parcurs). Profilul unui intervievator bun pornește de la cunoașterea noțiunilor teoretice despre interviu și etapele elaborării lui și se consolidează pe baza a cât mai multor experiențe practice, „pe teren”. Așadar, nicio întrebare nu trebuie „omorâtă”, doar pusă acolo unde trebuie, cum trebuie.¹⁷

GETTING A GOOD INTERVIEW / HOW TO GET A GOOD INTERVIEW?

Abstract

The paper presents some advice and rules of a good interview, taking into consideration the preparation, gathering of information and editing of the final article. A good interview cultivates the optim dosage between discretion and challenge as we can see reading the exemples of the analyse.

¹⁷Documentându-mă pentru cursul de interviu, am descoperit, în Biblioteca Facultății de Jurnalistică din Åahus, o poezie cu un titlu sugestiv, *Nu omorî niciodată o întrebare*, de Gerhard Frost. O reproduc aici în varianta sa originală, urmând ca fiecare să culeagă din ea învățăminte, atâtea câte există: „Never Kill a Question/ It is a fragile thing./A good question deserves to live./Great questions are permanent and blessed gifts of the mind/But the greatest questions of all/are those which build bridges to the heart/addressing the whole person./No answer should be designed to kill the question./When one is too dogmatic, or too sure,/one shows disrespect for truth/and the question which points toward it./Beyond my answer there is always more,/more light wanting to break in and waves of inexhaustible meaning/ready to break against wisdom’s shore./Whenever there is a question let it live“.